

Nr 848

Av herr Gustavsson i Alvesta m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 75, angående vissa frågor rörande vård och undervisning av rörelsehindrade barn m. m.

(Lika lydande med motion nr 723 i Första kammaren)

Utbildningen av de rörelsehindrade barnen och ungdomarna har under lång tid varit eftersatt. De handikappades särskilda behov måste tillgodoses genom omfattande samhällseliga åtgärder. De i propositionen nr 75 föreslagna reformerna har på olika sätt från vårt håll aktualiserats under många år. De framlagda förslagen är endast en liten del av ett mycket stort arbete i syfte att åstadkomma lämpliga samhällseliga insatser för de handikappades vård och utbildning. Samhället måste gå före och åtminstone försöka vara i takt med den opinion som skapas av enskilda och organisationer i dessa frågor.

Genom de i propositionen framlagda förslagen kommer ytterligare arbetsuppgifter att läggas på landstingen och de landstingsfria städerna. Stora kostnader kommer att åvila sjukvårdshuvudmännen. I samband härmed är det av utomordentlig vikt att staten åt huvudmännen skapar de ekonomiska och personella resurser som krävs.

För genomförandet av de förslag till reformer som föreslås i propositionen finns ingen tidsplan framlagd. Reformernas genomförande brådskar. För att genomförandet av förslagen skall ske inom rimlig tid är det av vikt att en tidsplan utarbetas. Kungl. Maj:t bör snarast framlägga förslag till tidsplan för utbyggnaden av vården och undervisningen av handikappade.

Vid bedömningen av skolorganisationen har för varje stadium de lägre talen på varje stadium tillämpats. Man har ansett att en låg dimensionering är mindre riskfylld än en överdimensionering. Platsbehovet är om man utgår från siffrorna för handikappade betydligt större än det antal platser man nu planerar för.

Man har utgått från att ett stort antal först vid övergången till högstadiet vänder sig till skolorna för rörelsehindrade, då svårigheterna på detta stadium tycks bli mera påtagliga. I och med att handikappfrågorna allt mera kommer ut till diskussion och vård- och utbildningsmöjligheterna blir mera allmänt kända finns det anledning antaga att ett latent behov av platser kommer i dagen. Platsantalet behöver ytterligare utökas utöver det föreslagna om man skall kunna tillfredsställa detta behov och kunna lösa problemen

för dem som saknar föräldrar eller har föräldrar som omöjligtvis orkar utföra det arbete som den ständiga tillsynen av ett handikappat barn innebär.

Den föreslagna ADL-träningen är av utomordentligt stort värde. Vid sidan av denna träning krävs också för många av de handikappade en omfattande medicinerings, inte för att bota skadan utan för att lindra densammans verkningar. Det finns för vissa grupper av handikappade anledning emot nya mediciner som verkar avslappnande utan att verka temporärt förslöande. Nödvändig behandling med dessa mediciner vid sidan av skolarbetet bör samhället svara för. Vissa former av dygnetruntjour i hem med handikappade är nödvändiga komplement till de åtgärder som vidtages inom skolan.

Efter avslutad skola kommer för många de allra största problemen. Undervisningen i skolan har givetvis som sitt huvudmål att göra eleverna kapabla att på ett så fullkomligt sätt som möjligt föra normal och för varje individ avpassad tillvaro. Särskilda åtgärder måste emellertid vidtagas för att de handikappade skall kunna möta livet utanför skolan på ett tillfredsställande sätt. Därför bör i riktlinjerna för vård och undervisning av rörelsehindrade barn ingå att ingen handikappad elev får utskrivs från skolan utan att den handikappade med samhället och föräldrarna har träffat överenskommelse om vad som skall ske efter utbildningens slut. Om den handikappade och dennes föräldrar önskar ytterligare insatser från samhällets sida bör dessa komma till stånd i form av fortsatt teoretisk utbildning, praktisk yrkesutbildning eller dylikt.

Det torde för normalbegåvade, svårt handikappade ibland vara lämpligt med ett år av mera socialt betonad undervisning efter grundskolan. Härvid kan den medicinska rehabiliteringen fortsätta samtidigt som undervisning ges i psykologi, samlevnadsfrågor m. m. Undervisning bör ges i hur man skall bära sitt handikapp och hur man utan bitterhet skall leva vidare. Fortsatt yrkesvägledning och undervisning i samhällskunskap bör vara viktiga komponenter i denna undervisning. Den handikappade befinner sig vid denna tid mitt uppe i tonåren, och till de problem som de flesta ungdomar upplever under denna brytningstid kommer de speciella svårigheter som en handikappad då har att brottas med. Kontakterna med omvärlden och i synnerhet med det motsatta könet skapar vid denna tid speciella svårigheter. Dessa fortsatta samhälleliga insatser efter grundskolans slut är nödvändiga om man skall kunna undvika de misstag som tidigare gjorts. För många av de ungdomar som gått på handikappskolor har livet definitivt mist sin mening i och med att skolan slutat. Eleven har då blivit återbördad till sitt föräldrahem för obestämd tid och därmed varit dömd till isolering tillsammans med två åldrande föräldrar. Efter dessas frånfalle har kronikerhem och ålderdomshem med sysslolöshet varit den enda utvägen. Dessa frågor rör rent formellt tiden efter grundskolans slut, men de förtjänar att behandlas här eftersom förberedelserna för vad som skall komma efter skolans slut måste göras mycket noggrant redan i den obligatoriska skolan.

Beträffande resorna för dem som stadigvarande vistas på ett antal i propositionen uppräknade institutioner föreslår departementschefen möjlighet till en fri resa per månad för besök i hemorten. Möjlighet föreslås också beredas för föräldrarna eller annan vårdnadshavare till fri resa i samband med besök på institutionen. Under de år det här gäller är föräldrakontakten för de flesta av ett mycket stort värde. Man torde också kunna konstatera en närmare kontakt mellan föräldrar och barn med handikapp än som eljest är vanligt. Därför förefaller oss antalet möjligheter till resor vara alltför knappt tilltaget. Vi föreslår att den handikappade får möjlighet till två fria resor per månad för besök i hemorten. Föräldrarna eller annan vårdnadshavare eller närstående bör kunna beredas fria resor i samma utsträckning vid besök på institutionen, då eleven inte utnyttjar sina möjligheter att besöka hemmet.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om förslag till tidsplan för utbyggande av vård och undervisning för handikappade barn;

att riksdagen måtte besluta att de i propositionen föreslagna riktlinjerna för vård och undervisning av rörelsehindrade barn kompletteras med det i motionen anförda, samt

att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter beträffande resor för vissa handikappade barn m. fl. i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 8 april 1965

Rune Gustavsson

i Alvesta

David Gomér

Harald Larsson

i Hedenäset

Lennart Mattsson

Bertil Johansson

i Växjö